

Удосконалення професійно важливих якостей майбутніх спеціалістів – інженерів будівельників в аспекті вивчення іноземних мов у технічному ЗВО.

Вінницький національний технічний університет

Анотація. У статті аналізуються особливості професійного розвитку майбутніх спеціалістів – інженерів будівельників в ході вивчення іноземних мов у технічному ЗВО ґрунтуючись на концепції знаково-контекстного навчання.

Ключові слова: знаково-контекстне навчання, професійний розвиток, інженер-будівельник.

Abstract. The article covers the peculiarities of future civil engineers professional development in the course of foreign languages study based on sign-context learning concept.

Keywords: sign-context learning, professional development, civil engineer

Глобальні зміни в інформаційній, професійній, комунікативній та інших сферах сучасного суспільства вимагають коригування змісту, методичних та технологічних аспектів освіти, а також перегляду ціннісних пріоритетів, цільових установок та педагогічних засобів. Головною метою освітнього процесу є всебічний розвиток особистості, яка готова адаптуватися до умов швидкозмінного світу, виявляючи при цьому свою автономність і креативність.

У зв'язку з реформацією системи освіти України необхідно шукати нові методичні шляхи вирішення проблем сучасного навчання. Незважаючи на велику кількість освітніх програм і технологій, питання підвищення якості навчання постають надзвичайно гостро.

У процесі сучасної глобалізації та інтеграції, що передбачає міжнаціональне спілкування, знання іноземних мов має дуже велике значення. Стан вищої школи, розвиток міжнародних відносин, спрямованість на гуманізацію освіти вимагають сьогодні перегляду ціннісного ставлення до вивчення іноземної мови у технічному ЗВО. Стає актуальним створення умов для формування освітнього середовища, в якому кожна інтелігентна людина, фахівець мали б змогу оволодіти іноземною мовою[2].

У ході навчання іноземних мов особливого значення набувають принципи професійної спрямованості та активності, що свідчить про вдосконалення умінь студентів керувати своїми емоціями в процесі спілкування, встановлювати контакт з аудиторією, адекватно реагувати на зовнішні обставини, підвищувати рівень самоорганізації в процесі роботи, відпрацьовувати прийоми самоконтролю та самокорекції та розвивати свій творчий потенціал[3].

Останнім часом в контексті удосконалення професійно важливих якостей майбутніх інженерів-будівельників в ході вивчення іноземної мови значного поширення та актуальності набуває концепція знаково-контекстного навчання, що була розроблена А. А. Вербицьким. Знаково-контекстне навчання – це одна із форм активного навчання, що спрямована на професійну підготовку здобувачів вищої освіти і реалізується у вигляді системного використання професійного контексту. Згідно з цією методикою контекстне навчання опирається на теорію діяльності, відповідно до якої засвоєння соціального досвіду здійснюється внаслідок активної діяльності суб'єкта. Основною одиницею роботи надавача та здобувача освітніх послуг є не порція інформації, а ситуація у її предметній та соціальній визначеності; діяльність студентів набуває рис, у яких виявляються особливості навчальної та майбутньої професійної діяльності [1, с. 2].

Основні засадами контекстного навчання є:

- педагогічне забезпечення особистісного включення здобувача освітніх послуг до навчальної діяльності;
- послідовне моделювання у навчальній діяльності здобувачів освітніх послуг цілісного змісту, форм та умов професійної діяльності фахівців;
- проблемність змісту навчання та процесу його розгортання;

- адекватність форм організації навчальної діяльності здобувачів освітніх послуг цілям та змісту освіти;
- провідна роль спільної діяльності, міжособистісної взаємодії та діалогічного спілкування суб'єктів освітнього процесу (надавача та здобувача освітніх послуг між собою);
- педагогічно обґрунтоване поєднання нових та традиційних педагогічних технологій, єдність навчання та виховання особистості професіонала» [4 с. 57].

Під час знаково-контекстного навчання втілюються принципи активності особистості, що безпосередньо впливає на моделювання форм і умов професійної діяльності фахівців. Особливу увагу слід звернути на реалізацію поетапного переходу студентів до базових форм діяльності вищого рівня: від навчальної діяльності до квазіпрофесійної, і далі до навчально-професійної і, нарешті, до професійної. Викладання загальнонаукових дисциплін пропонується трактувати в контексті професійної діяльності, обравши поєднання різноманітних форм, методів та засобів традиційного та активного навчання.

Знаково-контекстний підхід на прикладі навчання іноземних мов у технічному ЗВО характеризується тим, що інформація під час навчання подається через «знаки» - тобто за допомогою інформативної складової: 1) через пояснення викладачем граматичного, країнознавчого, загальнонаукового, що містить професійну специфіку матеріалу; 2) через індивідуальну чи колективну роботу з навчальними посібниками, 3) через роботу на комп'ютері (у комп'ютерному класі) та за допомогою фонетичної складової; 4) через саму мову викладача, тобто шляхом безпосередньої вимови термінів та структур іноземною мовою; 5) через роботу з аудіо/відео матеріалами.

Далі наведемо алгоритм дій:

1. Введення та закріплення спеціальних термінів професійної спрямованості (згідно з темою заняття) іноземною мовою з перекладом їх на українську мову і з подальшим поясненням їх значення, використовуючи наочні засоби. Це можна позначити як «знак-значення-образ».
2. Вивчення спеціальних термінів іноземною та українською мовами з подальшим тлумаченням їхнього професійного призначення спочатку українською, а потім іноземною мовами. Позначимо етап як «термін – знання – поняття».
3. Засвоєння професійних термінів іноземною та українською мовами у процесі виконання лексичних вправ та спеціальних завдань різних типів відповідно до структури: «термін— вміння - зміст».
4. Розуміння практичного значення професійних термінів іноземною та українською мовами в процесі їх практичного застосування в різних видах діяльності за принципом «термін - навичка - досвід».

Під «вивченням» ми маємо на увазі розуміння сутності, під «засвоєнням» набуття умінь, навичок як форм реалізації знань, і, нарешті, під «розумінням практичного значення» - як знання та уміння, так і застосування у щоденному житті [5].

У процесі реалізації варіативних форм та методів навчання, що сприяють професійному розвитку студентів засобами викладання іноземної мови, ми розвиваємо колективну, креативну, рефлексивну та проектну види діяльності. Такі ж види діяльності розвиваються і під час вивчення технічних дисциплін. Таким чином, доцільно говорити про взаємовплив навчальних дисциплін загальнонаукового та технічного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вербицкий, А. А. Содержание, формы и методы обучения в высшей и средней специальной школе / А. А. Вербицкий / Теория и практика контекстного обучения в вузе. - М., 1984. - Вып. 7.
2. Столяренко О. В. Особливості професійно-орієнтованого навчання іноземній мові в немовних ЗВО. [Електронний ресурс] / О. В. Столяренко, О. В. Столяренко // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9807>.
3. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Особливості навчання іноземних мов студентів вищих навчальних закладів технічного профілю// Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мову сучасному мультілінгвальному просторі : матеріали Всеукраїнської науково-

теоретичної конференції, 25 листопада 2020 р., Вінниця / гол. ред. Т. І. Ямчинська. – Вінниця, 2020. – 348 с. – С. 169–171.

4. Тавасиева, Б. А. Психолого-педагогические факторы успешности освоения иностранного языка в условиях университетского образования / Б. А. Тавасиева. — Владикавказ, 2007. — 211 с.
5. Трубникова Н. В. Профессиональное развитие будущих инженеров-строителей средствами иностранного языка : лексический практикум по английскому языку для студентов, обучающихся по специальности 270109.65 «Теплогасоснабжение и вентиляция» Н. В. Трубникова. — Ульяновск : УлГТУ, 2010. - 157 с.

Столяренко Оксана Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, oksanny-81@ukr.net

Stoliarenko Oksana Vasylivna, Candidat of Pedagogics, Associate Professor at Foreign Languages Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia